

За допомогою висновку експерта, що містить дані про наявність або відсутність тотожності, визначається належність виявленої зброї до події злочину. На основі цього робиться висновок про існування або відсутність фактів, що пов'язують зброю з суб'єктом злочину і іншими обставинами події злочину. Тому в ході досудового розслідування висновок експерта може бути засобом пошуку прямих і непрямих доказів і перевірки їх достовірності; перевірки показань підозрюваного, потерпілого, свідків та інших даних, що належать до предмету доказування; відтворення повної картини злочину, оскільки єдиний прямий доказ, будучи підставою для висновків про обставини події злочину, не завжди відображає фактичну картину діяння.

Таким чином, роль судової балістичної експертизи при розслідуванні кримінальних проваджень полягає в тому, що вона формує доказову базу на етапі досудового розслідування та надає змогу суду прийняти законне та обгрунтоване рішення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Торопов С.О. Судово-балістична експертиза на місці події. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. Вип. 43. С. 115–120.

Мельник Ольга Петрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:

Комаринська Юлія Борисівна,

професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

АСПЕКТИ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО З РОЗЧЛЕНУВАННЯМ ТРУПА

Вбивства, пов'язані з розчленуванням трупа, часто мають глибоко запущені психологічні корені та мотиви. Вивчення особливостей таких кримінальних правопорушень допомагає створювати ефективніші методи їх розслідування. Розчленування трупа часто є спробою приховати основне кримінальне правопорушення або ускладнити його розкриття. Тому розуміння особливостей таких кримінальних правопорушень допомагає правоохоронцям знаходити важливі докази. Кримінальні правопорушення такого типу викликають велике обурення в суспільстві. Ефективне розслідування та покарання злочинців допомагає відновлювати довіру до правоохоронної системи. Розуміння особливостей таких випадків може сприяти покращенню

методів профілактики, а також підготовці та підвищенню кваліфікації правоохоронних органів.

Для підвищення ефективності розслідування, профілактики та забезпечення соціальної безпеки, необхідним є глибоке розуміння цієї категорії кримінальних правопорушень, а саме дослідження та визначення особливостей розслідування вбивства, пов'язаного з розчленуванням трупа.

Отже, вбивство є кримінальним правопорушенням проти життя людини. Найважливішим завданням правоохоронних органів є швидке розкриття таких кримінальних правопорушень, встановлення причин та умов, що сприяють їх вчиненню. Складність розслідування вбивств зумовлена відсутністю, як правило, свідків, великою кількістю версій розслідування, характером речових доказів, інсценуванням у деяких випадках обставин події кримінального правопорушення [1, с. 6].

Мотиви вчинення такого вбивства можуть бути різними. Загальними завданнями, які ставиться перед слідчим, є встановлення: 1) особи трупа або ідентифікація частин трупа; 2) місце вчинення вбивства і місце знайдення частин трупа; 3) особи злочинця; 4) мотив і механізм вчинення вбивства; 5) свідків; 6) засобів вчинення кримінального правопорушення і знарядь, з допомогою яких труп був розчленований. Для вирішення даних завдань проводяться такі слідчі (розшукові) дії: а) огляд місця події, трупа або частин трупа за спеціальними правилами огляду невідомого трупа або частин трупа; б) встановлення і допит свідків, які знайшли труп або частини трупа, і допит осіб, які повідомили про це в поліцію; в) проведення оперативно-розшукових заходів для встановлення особи померлого, мотиву вбивства; г) якщо виявляється, що є заява про зникнення людини, то труп пред'являється для впізнання особам, які заявили про такий випадок, але тільки після того, як вони будуть допитані про ознаки того, хто зник; д) призначення судово-медичної і криміналістичної експертизи; е) проведення перевірки по обліку безвісти зниклих і обліку судимих осіб; ж) проведення оперативно-розшукових заходів по встановленню особи вбивці; з) огляд житла можливої жертви; і) в випадках знайдення частин трупа в житлі підозрюваного – огляд житла останнього; к) проведення слідчих дій по розшуку і вилученню знарядь вчинення вбивства і призначення експертизи для дослідження і перевірки відповідності поранень на трупі, пошкоджень тканин з предметним описом знарядь вчинення кримінального правопорушення. В усіх ситуаціях висувають і перевіряють версії з кожної обставини, що підлягає доказуванню [2, с. 55].

У кримінальному провадженні, пов'язаному із виявленням частини чи частин трупа, огляд місця події має своєю метою виявлення всіх частин трупа, огляд прилеглої місцевості, пакувальних матеріалів, а також засобів доставки частин трупа до місця їх виявлення. Для виявлення інших частин трупа необхідно надіслати запити до сусідніх областей, вказавши приблизно час і спосіб

розчленування. Виявлені частини трупа повинні зберігатися в моргу в період можливого виявлення інших частин. Треба зазначити, що пакувальні матеріали мусять бути не тільки ретельно оглянуті (мали місце випадки, коли на газетах були виявлені адреси причетних осіб), а й сфотографовані і залучені до справи як речові докази, що можуть бути пред'явлені для впізнання [3, с. 45].

Змоделюємо ситуацію: виявлено частину розчленованого трупа (декілька частин трупа). Типові версії, які виникають: а) вчинено вбивство з подальшим розчленуванням трупа з метою приховування вчиненого кримінального правопорушення; б) вчинено вбивство з метою канібалізму; в) вчинено некримінальну подію (наприклад, нещасний випадок на залізниці); г) вчинено садистське вбивство; ґ) вчинено сексуально-садистське вбивство [2, с. 50].

Однією з невідкладних слідчих дій при виявленні частин трупа є призначення судово-медичної експертизи, в процесі якої можуть бути поставлені і вирішені наступні питання: 1) чи є виявлене частинами тіла людини; 2) чи належать усі виявлені частини одному трупу; 3) стать, вік, зріст потерпілого, чи є ознаки (шрами, татуювання), що можуть сприяти встановленню особи; 4) причина смерті, час настання смерті, прижиттєве або посмертно було зроблено розчленування трупа; 5) яким предметом завдана смерть, яким знаряддям (припустимо) зроблено розчленування трупа, чи залишилися на кістках і хрящах трупа сліди знаряддя розчленування, що мають індивідуальні ознаки; 6) чи не має особливостей способів розчленування трупа, який вказує на фахові навички правопорушника; 7) чи не був потерпілий хворим, ознаки захворювання [3, с. 45].

Разом з призначенням судово-медичної експертизи мають виконуватися дії, пов'язані з ідентифікацією особи загиблого, зокрема, демонстрація фотографії по телевізору, дактилоскопіювання з метою перевірки за криміналістичними облікам попередньої судимості, заповнення карти невпізанного трупа з метою її зіставлення з картами осіб, які зникли безвісти, пред'явлення частин тіла для впізнання особам, які заявили про зникнення їх рідних чи близьких. При встановленні особи вбитого подальші слідчі дії спрямовані на з'ясування його родинних, дружніх, інтимних зв'язків для встановлення осіб, причетних до правопорушення, і місця його вчинення [2, с. 46].

Розслідування вбивств, які супроводжуються розчленуванням трупа, вимагає не тільки юридичних, але й психологічних знань для розуміння мотивації злочинця. Оскільки розчленування трупа часто має на меті приховати сліди кримінального правопорушення, правоохоронцям необхідно використовувати комплексний підхід, включаючи криміналістичні, біологічні та хімічні методи дослідження. Міжнародний досвід може бути корисним для вдосконалення методів розслідування та обміну найкращими практиками. Ефективне розслідування таких випадків є ключовим для відновлення та підтримання довіри громади до системи правосуддя. Особливості

розслідування вбивств із розчленуванням трупа вимагають спеціальної підготовки і постійного навчання правоохоронних органів. Дослідження може вказати на потребу в розробці ефективних методів профілактики та просвітницьких програм з метою запобігання таким кримінальним правопорушенням в майбутньому.

Враховуючи серйозність та складність кримінальних правопорушень, пов'язаних із розчленуванням трупа, актуальність та необхідність їх глибокого дослідження в правовому полі є незаперечною. Таке дослідження сприяє забезпеченню ефективності розслідування, профілактики кримінальних правопорушень та зміцненню довіри суспільства до правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Самодін А.В. Особливості розслідування вбивств. 2016. 38 с. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ksm/vbuvstvo.doc>.

2. Чигирин О.С. Методичні основи розкриття та протидії серійним вбивствам. 2020. 124 с. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/41451>.

3. Сфімов М. М., Пиріг І. В. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: підруч. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2022. 271 с. URL: <http://surl.li/mjexc>.

Михайленко Андрій Борисович,
заступник завідувача відділу будівельних,
земельних досліджень та оціночної
діяльності Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

УРАХУВАННЯ СТАНУ ТА ЯКОСТІ ВИКОНАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГІВ І ВАРТОСТІ ВИКОНАНИХ РОБІТ

Останнім часом збільшилась кількість будівельно-технічних експертиз, пов'язаних з визначенням фактичних обсягів робіт та їх вартості, що відображені у первинній обліковій документації у будівництві (форма КБ-2в, КБ-3).

Спірним питанням є необхідність врахування стану та якості виконаних робіт при визначенні об'ємів та вартості. Також суттєвим моментом, що впливає на вартість є застосування матеріалів та конструкцій, які не відповідають проектно-кошторисній документації і, таким чином, конструктивний елемент чи будівельний об'єкт в цілому не виконує своїх функцій.

На мою думку неякісно виконані роботи при явних дефектах та пошкодженнях необхідно виключати із загальної вартості робіт, що впливає на повноту та об'єктивність досліджень з визначення фактичних обсягів виконаних робіт.